

ОБРАЗ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: МОДЕЛІ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ГЕРОЇКИ УКРАЇНЦІВ

Наукова студія виконана в аспекті теорії лінгвоаксіології із залученням функційно-прагматичної наукової парадигми. Презентовано мовний образ війни у фокусі моделювання її героїки, що зреалізовано на основі актуалізації системи лексико-семантичних неологізмів. Виокремлено кілька моделей: узагальнений образ героїчного українського народу, конкретні реальні та ірреальні образи агентів, міфологізовані номінації, назви, що утворені на оригінальних асоціаціях; героїзується також світ фауни і флори, реальні предмети довкілля, топонімні назви, що набули статусу символів. Виокремлено характерні образні засоби, що залучені для творення зазначених образів.

Ключові слова: лінгвоаксіологія, мовний образ війни, моделювання героїки, лексико-семантичні неологізми, образні засоби, топоніми, міфоніми, семантика, прагматика.

Kosmeda T. Image of the Russian-Ukrainian War: Models of Verbalization of War Heroism. *The scientific study is conducted within the framework of the theory of linguo-axiology with the actualization of the functional-pragmatic scientific paradigm. The description of the Russian-Ukrainian war involves presenting the image of war heroism, which consists of a series of models actualized by lexico-semantic neologisms. The following are distinguished: (1) the generalized image of the heroic Ukrainian people, which presents the verbalization of Ukrainians as subjects of war – defenders, protectors of the Motherland, ordinary citizens capable of daily feats; (2) specific real and unreal images of agents, which are specified by relevant social factors, primarily belonging to (a) profession (representatives of various peaceful professions or types of activity of people; representatives of military professions or types of activities belonging to specific branches of the armed forces), (b) nationality, (c) gender factor: referring to the heroization of women; and (3) mythologized images of agents, formed based on the actualization of (a) myths, including biblicisms, (b) associations with the heroes of Ukraine, representing its history, distant and recent past (heroes of the Maidans, the beginning of the Russian-Ukrainian war), (c) associations with positive images of literary heroes from Ukrainian and world literature. It characterizes (4) the specified image of the fauna and flora world; (5) the specified material image of the realities of war, and (6) its toponymic image (heroism of Ukrainian cities). As the collected material shows, productive models of verbalizing heroism include tropeization through the actualization of periphrasis, metaphor, and language play, with appositive constructions being actualized. The creation of images is based on the phenomenon of precedentiality. We note the emergence of proper*

names based on heroized images projected onto pragmatonyms and trademarks, though not always appropriately. In contrast, Ukrainian writers heroize the activities of the Ukrainian people, modelling their image in the titles of works about the war.

Keywords: *linguo-axiology, the linguistic image of war, modelling heroism, lexico-semantic neologisms, figurative means, toponyms, mythonyms, semantics, pragmatics.*

Лише героїчне підноситься над землею

(Донцов Д. Щастя..., 2022: 66)

Вступ

Війна як соціолінгвістичний мегачинник системно й масштабно віддзеркалюється в мові, поступово моделюється її образ, фіксуються аксіологічно марковані смисли, панорамно вербалізуючи цілу гаму думок, інтенцій, емоцій та почуттів. Термін *образ війни* інтерпретують як «інтегроване уявлення людини чи групи людей про війну, що охоплює характерні елементи-символи для відображення найбільш значущих для людини і дуже емоційно забарвлених предметів, подій, вражень» (Васютинський, 2022: 15). Однак наголосімо, що «перевага» надається презентації образу ворожого, омовленню негативної оцінки, оскільки «актуальною ідеологемою в українському публічному просторі стало екзистенційне заперечення ворога» (Ажнюк, 2024: 4). До того ж, за ключовими постулатами лінгвоаксіології та психолінгвістики для людської психіки характерно приділяти більше уваги негативним явищам, ніж позитивним, відповідно омовлюючи їх, оскільки позитивне переважно трактується як нормативне, тому воно й не привертає такої уваги (див.: Космеда, 2000). Ця наукова студія виконана у фокусі *теорії лінгвоаксіології* і на ґрунті методологічних засад *функційно-прагматичної парадигми знань*.

Про мову війни сьогодні написано чимало, зокрема це солідне монографічне дослідження «Мова і війна: динаміка мовної системи і мовна політика» (2024), у якому більшу увагу сфокусовано на омовленні образу ворога, розглядається питання мовної політики, що зреалізовується під час війни, характеризується воєнний дискурс загалом. Водночас героїка російсько-української війни презентована менше. Частіше дескрипція проектується на концептуальну опозицію *захисник – ворог*: такий дослідницький ракурс актуалізовано ще до початку повномасштабної російсько-української війни,

що почалася 24 лютого 2022 р., напр., у наукових розвідках Т. Вільчинської «Вербалізація бінарної концептуальної опозиції «захисник – ворог» (на матеріалі газетних текстів)» (Вільчинська, 2017) й О. Кирилюк «Формування образу захисника в умовах інформаційної війни: лінгвокогнітивний аспект» (Кирилюк, 2020). В останні роки проблеми вербалізації образу окупантів-москвитів присвячені ґрунтовні публікації Г. Вусик, Н. Павлик (Вусик, 2022) С. Гриценко (Гриценко, 2022), О. Ковтун (Ковтун, 2022) та ін., що сфокусовані на аспекті неологізації української мови у сфері агентивних назв, насамперед ворога. *Новизна* цієї наукової розвідки полягає в концентрації уваги на дослідженні *героїки українського народу*, що презентована в метафорах, перифразах, міфологемах, символах, презентантах прецедентності.

Отже, *об'єкт* дослідження – вербалізований образ російсько-української війни, а його *предмет* – дискурс героїки цієї війни: особливості моделювання позитивних образів, що проектується на людей-героїв війни, героїзований світ фауни і флори та світ неживих предметів, номінацій довкілля, назв продуктів людської діяльності, що набувають статусу національних символів, які характерні для російсько-української війни. Узагальнення таких моделей здійснюємо *вперше*.

Мета цього дослідження – аспектуально схарактеризувати образ війни в ракурсі презентації своєрідності вербалізації героїки українського народу, (1) зосередивши увагу на його позитивно маркованому образі, що (2) зреалізовується у відповідній системі образних засобів.

Дослідницьким матеріалом слугують контексти сучасного інтернетного дискурсивного простору українців. Для авторської картопки виокремлено понад 100 текстових зразків. До *джерельної бази* вналежнюємо й дискурсивно-текстовий простір словника образних номінацій російсько-української війни (Васютинський, 2022).

Методи дослідження

Дослідження дискурсивно-текстового простору війни, у якому вербалізовано моделі презентації її героїки, передбачає залучення відповідних дослідницьких методів, серед яких *контент-* та *дискурс-аналіз*, оскільки необхідно виокремити відповідні соціолінгвальні чинники актуалізації описуваної героїки, суб'єктів, які вербалізують

героїзм, продемонструвати зв'язок із соціальним контекстом, у межах якого здійснювалося моделювання позитивних образів, для чого актуалізовано й *аксіологійний метод*. Метод конструювання моделей позитивних образів доповнюється *контекстуальним* та *інтерпретативним* типами аналізу, що проектується на зібраний мовний матеріал. *Описовий* метод дає змогу послідовно викласти авторські рефлексії, докладно схарактеризувати об'єкт і предмет аналізу, а також презентувати висновки.

Виклад основного матеріалу

Однією з найяскравіших номінацій періоду війни з російськими загарбниками є *кларистична метафора війни світла*. Як зауважує Л. Шевченко, «еволюція уявлень про кларистичну <...> гармонію світу співвідносна <...> із пошуком людиною “ключів до розуміння” справжніх смислів буття, намагання віднайти його істинність, співмірність природі й духовним істинам, втіленим в абсолюті краси» (Шевченко, 2023: 170). Зазначене цілком проектується на перифрастичну метафору, що слугує для номінації українських воїнів періоду російсько-української війни, – *воїни світла*. Мотивація позитивної семантики цієї номінації пояснюється тим, що зазвичай *світло* асоціюється з Богом. Зазначена метафора має глибинний смисл, порівн.: «І сказав Бог: “Хай буде світло!” І настало світло. Побачив Бог світло, що воно добре і відділив Бог світло від тьми...» (Біблія, 2009: 3). Отже, актуалізовано Біблійну прецедентність: «Бачимо, що для Бога було дуже важливо відділити світло від темряви. Адже Сам Бог є світло. Це свідчить про намір Бога: *темрява повинна бути переможена світлом*. У Євангеліє від Івана наведено слова Ісуса Христа: “Я світло для світу. Хто йде вслід за мною, не буде ходити у темряві той, але матиме світло життя” (Ів. 8:12). Іоан Хреститель зауважує, що „*прийшов на свідоцтво щоб засвідчити про Світло, щоб повірили всі через нього. Він тим Світлом не був, але свідчити мав він про Світло*” (Ів. 1:7–8). Прихід Ісуса Христа на цю грішну землю був описаний словами пророка Ісаї: “*Народ, який в темряві ходить, Світло велике побачить, і над тими, хто сидить у краю тіні смерті, Світло засяє над ними!*” (Іс. 9:1)» (Вселенський...).

Згадаймо й концепцію *Добра як Сонця*, що запропонована Платоном. Сьогодні вже стало визнаним постулатом твердження,

що «людина християнської культури запліднена асоціаціями *світла / тьми* <...>. Вони завжди відчуваються та усвідомлюються людиною не тільки як психофізіологічні характеристики *homo sapiens*, але і як домінанта традиції, культури, можливості рефлексії на світ і його перетворення» (Шевченко, 2024: 171).

Отже, осмислення буття людини базується на аксіологічній дихотомії: позитив – це *світлий, ясний, осяйний, світосяйний, чистий, прозорий* та под., а негатив, відповідно, – *темний, похмурий, тьмянний, непрозорий, чорний* та ін. Однак до основних аксіологічних дихотомій буття відносять, власне, опозицію *світло – пітьма* (див.: Космеда, 2000). «Світлість є характеристикою здорової людини, здорової психіки – як здатність асоціювати себе з традицією та культурою, так і реагувати на нове» (Шевченко, 2024: 172). Лексема *світло* містить у тлумачному словнику української мови вісім лексико-семантичних варіантів значення, порівн.: (1) 'промениста енергія, що випромінюється яким-небудь тілом, сприймається зором і робить видимим навколишнє'; (2) 'освітлення, характерне для певного часу доби'; (3) 'джерело освітлення і пристрій для освітлення в приміщенні та на вулиці'; (4) 'місце, звідки йде освітлення; освітлене місце, освітлений простір'; (5) 'речовина для освітлення'; (6) 'світле місце, світла пляма на картині, що відтворює найінтенсивніше освітлення певної ділянки зображуваного простору; (7) блиск очей, що з'являється під впливом радісного, світлого почуття; радісний, світлий, ясний вираз обличчя; (8) 'те, що робить ясным, зрозумілим навколишній світ; те, що робить радісним, щасливим життя; уживається як символ істини, розуму, освіти або радості, щастя' (СУМ, т. 9: 92–93). Отже, лексема *світло* презентує такі ключові смисли, як 'промениста енергія', 'джерело позитиву', 'джерело радості', 'джерело щастя', 'джерело розуму', 'джерело істини', а, урахувавши присутні смисли в мовній свідомості християн, про що йшлося, можна додати 'божественність (уподібнення до того, хто йперше дав світло людям)', 'прагнення до позитиву', 'чистота помислів'.

Кларистична метафора *воїни світла* в сучасному мовному просторі презентує кілька значень, одне з яких зафіксовано в словнику образів російсько-української війни, порівн.: «<...> назва українських учасників спротиву російській агресії, яка походить з пісні білоруського панк-рок гурту "ЛяписТрубецкой" "Воины света, воины

добра» (її дебют відбувся 1 березня 2014 р.)» (Васютинський, 2022: 5). Простежуємо актуалізацію прецедентності, хоч, очевидно, номінацію *воїни світла* не обов'язково, як видається, пов'язувати з білоруською піснею, оскільки цей вираз має прозору мотивацію і є усталеним позитивним символом у християн здавна, а також був актуалізований в мовленні українців наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст., про що йти-меться далі.

Простежуємо інші випадки використання метафори-перифрази *воїн світла*, що засвідчує її популярність, широку прецедентність у міжнародному дискурсивно-текстовому просторі, зокрема йдеться про «Книгу воїна світла» Пауло Коельо («Книга воїна світла» Пауло Коельо...), порівн.: «Книга воїна Світла» (*порт. Manual do Guerreiro da Luz*) – книга бразильського письменника Пауло Коельо, опублікована в 1997 році. Згідно з сюжетом, текст книги записує хлопчик, під диктовку таємничої дами; за деякими ознаками можна припустити, що ця дама – Діва Марія. Книга розповідає нам про **містичного воїна світла**, про людину, яка здатна вчитися на своїх помилках, розважливого і розумного стратега. <...> **лише той, хто є воїном Світла, буде йти своїм шляхом, навіть якщо він принесе невдачу, оскільки він отримує досвід, а досвід це його кредо...** (там само).

Під назвою «Воїни світла» (англ. «Daybreakers», дослівно «Володарі світланку») вийшов у світ (2009) і австралійсько-американський фантастичний трилер-антиутопія, порівн.: <...> *Дія фільму розгортається у футуристичному світі, підконтрольному вампірам. Вампірська корпорація ставить за ціль захопити людей-виживанців і доставити їх до “ферми”, досліджуючи заміну крові. Провідний гематолог-вампір Едвард Далтон (Ітан Хоук) зустрічається з лідером купки людей, колишнім вампіром “Елвісом” (Віллем Дефо), який має ліки, що можуть врятувати рід людський (Воїни світла...).*

Перифраза *воїни світла* була актуалізована в українському дискурсивному просторі в період Майдану, порівн.: *Добра воля живе в кожному. Поширювати це знання і власним прикладом демонструвати повагу до інших і означає бути посланцем доброї волі, або в термінології Майдану – воїном добра та світла* (Воїни добра та воїни світла...).

Номінація *воїни світла* мотивує і з'яву контекстуальних синонімів *воїни добра* і *воїни життя*, порівн.: *Захисники і захисниці*

України – **воїни світла, добра і життя**. Пам'ятаючи минуле, вони захищають теперішнє заради майбутнього (Воїни світла, воїни добра). Поняття *воїн світла* може уточнюватися і за допомогою заперечення, порівн.: **“Азовці” не “мученики”, вони – “ВОЇНИ СВІТЛА”**, які захищають свою землю, свій народ (Вселенський...).

Українці конкретизують значення перифрази *воїни світла*, оскільки ця номінація може слугувати й для позначення працівників комунальних служб, які також працюють на перемогу, жертвуючи своїм життям, зокрема й на лінії фронту, порівн.: **«Воїни світла» так само, як і наші захисники, постійно працюють поблизу лінії фронту, – Віталій Бунечко...; Марка присвячена нашим «воїнам світла» – ремонтникам, аварійникам та комунальникам. Воїни світла так само, як і наші захисники, постійно працюють поблизу лінії фронту – на деокупованих територіях, де ворог залишає по собі випалені міста та села, а вони повертають їх до життя (там само).**

Воїнами світла й воїнами добра номінують і, власне, добровольців, тих, хто виявив здатність до самопожертви, що проектується ще в часи Майдану, порівн.: **Добровольці... Саме вони – воїни світла і добра – повстали проти несправедливості, безправ'я, тоталітарного зла за гідність і свободу ще під час Майдану... Звідси формувалися загони з добровольців навесні 2014-го на початку російсько-української війни. Тоді добробати сплутали всі наміри кремля зі швидкого захоплення сходу України...** (Воїни світла і добра...). Ця номінація охоплює і волонтерів: **“Воїни світла”, “Воїни Добра”** – [слугує – Т. К.] для назви волонтерів (Вселенський...).

Як бачимо, перифрази *воїни світла* й *воїни добра* можуть конкретизувати своє значення, проектуючись на агентивні імена конкретної семантики: військові, воїни, волонтери, добровольці, захисники, працівники комунальних служб.

Водночас В. Зеленський пропонує узагальнювальну інтерпретацію значення перифрази *воїни світла*, проектуючи цю метафоричну номінацію на весь український народ, який бореться за свою незалежність, порівн.: **Зеленський: Ми – воїни світла, і ніхто на Землі не скаже, що це пафос...; “Якщо в російських політиків ще залишилися очі, вони зможуть побачити, що таке Україна, що таке наша свобода. Окупанти думали, що можуть відключити українцям телебачення, відключити наш зв'язок. Відібрати продукти харчування. Можуть**

відключити електроенергію. Вони думали, що це змусить українців підкоритися. Але навіть якщо ви позбавите нас кисню, ми вдихнемо на повні груди, щоб сказати: геть з нашої землі! Навіть у повній темряві ми бачимо правду. І будемо битися, поки не потемніє в наших очах. **Бо ми – воїни світла.** І сьогодні ніхто на Землі не зможе сказати, що ця репліка – пафос”, – підкреслив глава Української держави (Зеленський...).

У сучасному дискурсивно-текстовому просторі української лінгвокультури презентовано міркування про семантику й прагматику перифрази *воїни світла*, зокрема в публікації під назвою «Хто такі Воїни Світла?» (Хто такі...). І знову значення конкретизується: *воїни світла* – це ‘українські енергетики, які завдяки своїй невинній праці, мужності і хоробрості’, що в період блекаутів, до яких призводили атаки ворога, безстрашно, інколи віддаючи своє життя, сприяли тому, щоб в українців було світло, порівн.: *воїн світла* – *працівник Світла, який робить щоденну роботу* (там само). Виокремімо смислове навантаження розглядуваної перифрази, що інтерпретована українськими журналістами, для створення цього збірного ідеального образу: це (1) ‘творча особистість «із високим польотом душі»’, (2) ‘лицар Духа: «меч – його справедливість, щит – його терпіння»’, (3) ‘простодушний як голуб»’, (4) ‘«мудрий як змія»’, (5) ‘пам’ятає про добро: «у цьому йому допомагають ангели і всі небесні сили»’, (6) ‘послідовний християнин: «на сході сонця він схиляє коліна й дякує ТВОРЦЮ за божественний покрив, що осіняє його»’, (7) ‘«бачить прекрасне, тому що носить красу природи всередині себе»’, (8) ‘«страждає мовчки», усвідомлюючи силу слова’, (9) ‘живе в гармонії зі своєю душею, коригуючи почуття і відчуття, актуалізуючи творчі здібності («складає вірші, малює картини, співає пісні або танцює»’), (10) ‘«відкидає минулі страждання», непотрібні почуття’, (11) ‘прагне до долання перешкод, надихаючись енергією, набутою під час долання труднощів’, (12) ‘чесна і гідна людина’, (13) ‘прагне бути корисним, щоб «зробити цей світ світлішим і добрішим»’, (14) ‘«перетворювач світу за допомогою творчих, духовних ідей»’, (15) ‘із радістю прагне змінювати життя на краще’, (16) ‘споглядач духовного рівня своєї душі й «божественних полів реальності»’, (17) ‘людина чистих помислів і справ’, (18) ‘виявляє любов і ласку’, (19) ‘аналізує власні помилки’, (20) ‘він м’який, пластичний «плинний як вода»’, (21) ‘«подібний до скелі»’, (22) ‘«уважний до всіх»’,

(23) ‘«радий маленьким чудесам повсякденності»’, (24) ‘«кожен його час і кожен його день повинен бути прожитий заради Служіння людям і БОГУ»’, (25) ‘«відкриває для себе великі Закони Космосу»’, (26) ‘скромний», (27) ‘«відмінний стратег»’, (28) ‘«переслідує ЗЛО»’, (29) ‘«втілення терпіння і терпимості»’, (30) ‘«поєднує Разум, Дух і Душу в єдине ціле»’, це (31) ‘обрана людина’ і разом із тим (32) ‘звичайна людина’ (див. аналізований текст: там само). Такий комплексний набір смислів усебічно презентує концептуальну структуру перифрастичної метафори *воїн світла* як уособлення українського народу.

Сьогодні номінації *воїн світла* й *воїн добра* трансформовано в систему власних назв різного статусу: (1) вони розміщені на *шевронах* українських воїнів – ‘нарукавних знаках, що є декоративно-інформаційним елементом оформлення форменого одягу службовців Збройних сил України, Національної гвардії, Національної поліції, а також інших мілітарних та парамілітарних формувань’, порівн.: *Шеврон “Воїни світла, воїни добра” на липучці* (Шеврон “Воїни світла”...); (2) слугують для номінації певних видів роботи ощадбанків, порівн.: *Воїни Світла. Воїни Добра. Тепер це не просто слова з пісні, яка по праву вважається одним із гімнів Майдану. Тепер це назви двох важливих напрямків роботи “Ощадбанку”. Вони інтегровані у два великі проекти...; У “Воїнах Світла” ми об’єднали всі ініціативи “ощадівців” та наших партнерів, які стосуються допомоги українській армії, бійцям на передовій, пораненим в шпиталях та мирним жителям Донбасу на звільнених територіях. Усі проекти – і ті, які були, і ті, які будуть <...>; Перший [проект] – для наших бійців. Називається “Воїни Світла”. Другий – “Воїни Добра” – для волонтерів, які їм допомагають* (Воїни Світла. Воїни Добра...); (3) є номінацією марки, порівн.: *Марка «Воїни світла. Воїни добра» – як символ шани та вдячності* (Марка...); (4) назвою журналу «Воїн світла» (Журнал...); а також (5) назвою фотоколажу, порівн.: *Співробітники бібліотеки ВТЕІ ДТЕУ підготували фотоколаж “ВОЇНИ СВІТЛА – ВОЇНИ ДОБРА” з нагоди свята Дня захисників і захисниць України* (Співробітники...); (6) назвою пісні «Воїни світла» на слова і музику Сергія Міхалка, обробку слів здійснив Сергій Жадан, у тексті пісні є такі слова: *Радуйся молоту в сильній руці, / Водоспад, молодість у світлій ріці, / Бий в барабан: Бам! Бам! / Барикади, брати, тут, там! / Воїни світла, воїни добра! / Тьма ворожа підла, дорога стара. / Воїни добра, воїни*

світла!... (Воїни світла. Слова...); (7) входять у структуру назви картини Володимира Падуна “МІЙ ВОЇН СВІТЛА” (2020) (Картина...);

Другою поширеною метафорою періоду російсько-української війни, що вербалізує українських героїв і є близькою до перифрази *воїни світла*, є метафора *боги війни*, що, однак, конкретизує своє значення, порівн.: **Артилеристів називають богами війни**. Вони – чи не найбільша загроза для противника, відтак і найбажаніша для нього *ціль*... (Боги війни...). Метафора мотивована тим, що російсько-українську війну багато хто називає **війною артилерії**, і це справді так. Уже з 2015–2016 років «**боги війни**» почали відігравати на фронті помітну роль. Звісно, до такої інтенсивності, як сьогодні, не доходило, проте навіть тоді, у перші дні війни на Донбасі, артилерія не раз ставала ключовим аргументом у протистоянні (Боги війни без вас...); Змагаються «**боги війни**» – **пушкарі** (Змагаються...); **Українські артилеристи** вчергове довели високий рівень свого професіоналізму і виправдали прізвисько – “**Боги війни**” («Боги війни»: з’явилося захоплююче відео про українську артилерію...). Перифраза *боги війни*, ужита в множині, слугує для назви артилеристів, гармашів, а у формі однини (*бог війни*) – для назви артилерії як роду військ, порівн.: **Українські артилеристи зробили величезний внесок в стабілізацію ситуації в зоні АТО ще 2014 року. Цей рід військ традиційно називають “богом війни”** та з цим, в принципі, дуже складно посперечатися. Близько 90 % всіх вогневих завдань на Донбасі виконується саме артилерією, адже вона зараз стала одним з найпотужніших засобів ураження противника (Боги війни: як...). Нещодавно з’явилася книга військового експерта Михайла Жирохова «Боги гібридної війни», присвячена сучасній історії української артилерії (Книга Боги...); під назвою «Боги війни» вийшла у світ і збірка фантастичних розповідей відомих письменників та початківців, що присвячена героїці людей, які керують танками (Книга Боги війни...), тобто метафора *боги війни* може проектуватися і на представників інших родів військ.

Олег Калашніков цілком доречно зафіксував образ *богів війни* в назві своїх фотоальбомів, порівн.: «**Гарт артилерійської бригади “Богів війни” 26**» (фотоальбом, 2017), а також «**Очі Бога війни**» (2021).

Метафору *боги війни* абсолютно недоречно використовують для назв товарів широкого вжитку, що номінуємо «несмаком» епохи в назовництві прагмонімів (див.: Космеда, 2024), порівн.: *Футболка*

Kramatan Боги війни (Футболка...); футболка 4-5-0 Артилерія, Ми – Боги війни (Футболка 4-5-0...); чоловіче худі Артилерія. Боги Війни (Чоловіче...); шкіряний ремінь “Боги війни” (Шкіряний...); плед-покривало Боги Війни плюш / велюр полуторне (Плед-покривало...); авторамка ЗСУ БОГИ ВІЙНИ (Авторамка...); срібний підвіс “Боги війни” (Срібний...).

Виразною метафорою, що окреслює героїчний образ українського воїна, є лексема *кіборги* як символ незламності, сили духу. Метафоричний образ виник, як відомо, під час оборони Донецького аеропорту імені Сергія Прокоф'єва (2014–2015 рр.), а сьогодні це слово має узагальнювальне значення ‘воїни – герої ЗСУ’.

Функціують і метафори-перифрази, що номінують окремих героїв України, образи яких також набули абстрактного значення і навіть міфологізувалися, зокрема *привид Києва* – ‘легендарний пілот літака-винищувача, який знищив рекордну кількість ворожих літаків, захищаючи небо над Києвом’, порівн.: *Командування ВПС України попередило у Фейсбук, що “Привид Києва – це супергерой-легенда, персонажа якого створили українці”* (Привид Києва...). «Привиди» швидко поширюються, порівн.: *У Чернігові теж є свій “Привид” та Народний герой! Сергій Чижиков. Скромний офіцер, котрий <...>, працював звичайним клерком у Чернігові. <...> Саме він збив СУхого, який бомбардував наше місто, – написав захисник України Андрій Кудабеков (Працівник...).* «Привида Києва» називають і Білим Янголом, що презентовано в поетичному тексті Наталії Бугай “Білим Янголом” називаю...», порівн.: *Над землею з’явився «Привид» – / Не містичний його літак... / Гул ракет, як криваві зливи – Наш Герой у бою мастак! / Серце в нього, мов жар, гаряче, / Мужній «Привид» – Вкраїни Син! / Україна від ран не плаче, / Україна гордиться ним! / Як пірнає в ворожу зграю, / Влучний постріл, коротка мить... / Білим Янголом називаю. / Знову хижий літак горить! / Розсікає журливе небо, / «Привид» крилами лине ввись. / ЩИРО МОЛИМОСЬ МИ ЗА ТЕБЕ. / ЗА ВКРАЇНУ ТИ ЗНОВУ БИВСЬ! (26.02 2022).*

У просторі сучасної української лінгвокультури змодельовано й іншу інтимізувальну назву – *наші котики*, порівн.: «*Наші Котики*» – так лагідно українці називають своїх воїнів-захисників («Наші Котики»...). Інтенсивності вербалізації позитивної семантики і прагматики сприяє актуалізація зменшено-пестливої форми (*котики*)

і, власне, означення, що виражене інтимізувальним присвійним займенником *наші*. Цю перифразу обрали назвою свого твору українські письменники Валерій Пузік та Володимир Тихий, порівн.: *“Наші котики. Бліндаж”* (2020). Виразно інтимізувальною, відповідно, є і назва книги *«Історії українських воїнів. Наші. Книга 3»* (заг. ред. В. Буряченка) (спецпроект журналу «Військо України», 2017), у склад якої входить згаданий присвійний займенник *наші*, що субстантивувалася і презентує смисли ‘свої’, ‘рідні’, ‘воїни’, ‘герої’.

Поширено й прикладкові номінації, як-от: *воїни-титани*, що змодельовані за прозорою схемою, оскільки *Титан* – це, як відомо, міфічне божество, що має усталене переносне значення ‘виняткова людина, людина надзвичайної сили і спроможності’. Ця номінація зафіксована в назвах низки публікацій, порівн.: *Сьогодні на захисті країни стоять справжні воїни-титани: вчорашні водії, слюсарі, учителі, лікарі, підприємці і представники інших мирних професій...* (Сьогодні...); *янголи-оборонці* чи *ангели-охоронці*, порівн.: *Вони – наші янголи-оборонці; Ви – Ангели-охоронці, вдягнені в піксель* (Збройні...); *козаки-відважники*, порівн.: *Українці на повну осягнули сміливість і героїзм вірності присязі та Батьківщині наших захисників і захисниць, у чийх жилах нестримно вирує волелюбна кров козаків-відважників* (там само).

Письменники моделюють назви своїх творів, актуалізуючи ознаки героїзму українців, наприклад: *«Відчайдухи»* – це назва збірки творів, що містить історії українських воїнів (Відчайдухи...). Видається назва вдала, оскільки презентує вищу форму оцінки діяльності людини в період війни; це слово, крім того, рідко вживана лексема в дискурсі українців, тому вона зберігає оригінальність, порівн. тлумачення, надане в академічному тлумачному словнику української мови: ‘про дуже хоробру, сміливу людину’ (СУМ, т. 1: 659). Актуалізовано інтенсифікатор ознаки – прислівник *дуже*. А Володимир Тимчук удало вжив лексему *зіскрижалені*, що ввійшла в назву його твору, порівн.: *“Зіскрижалені Азовом”* (поезія) (2020). Це досить доречний оказіоналізм, що презентує смисл ‘ті, які є надмірними, надмірно загартованими’. Креативною вважаємо й назву книги *«Історії українських воїнів. Побратими»* (спецпроект журналу «Військо України»; упор. В. Петровський, О. Панченко, А. Мирончук, 2016), що є ключовим словом російсько-української війни, оскільки *побратимство*

– це характеристика стосунків, що виникають між бійцями на фронті. Значення – ‘взаємопідтримка, взаємоповага, здатність на самопожертву заради товариша’. Прагматично виразною є і назва роману Влада Якушева «Мобілізяка» (2022): це оказіональне утворення викликає асоціацію з лексемою *залізяка*, тобто простежуємо таке значення: ‘мобілізований у військо – міцний як залізо’. За прозорою моделлю утворено й перифразу *залізний генерал*, що образно називає генерала Валерія Залужного, порівн.: *Після повномасштабного вторгнення РФ про Валерія Залужного заговорили в усьому світі. Головнокомандувач ЗСУ став уособленням мужності та стійкості українського народу, а у світових ЗМІ його назвали “залізним генералом”* (Чому...).

Виокремимо й модель творення сленгової лексем *КраЗСУнчик* / *КраЗСУня* і *краЗСУнчики* з актуалізацію графічної мовної гри, що поширена у фейсбук: відбувається своєрідне складання основ – ідеться про розмовні форми слів *красунчик* / *красуня* / *красунчики* + *вкладання в середину частини кореня КРА абревіатури ЗСУ* зі збереженням капіталізації в середині слова (написання з великої літери) + відповідні суфікси з їх аплікацією на попередню частину слова -*Унчик*-, -*Ун*-.

Простежуємо зразки *героїзації української жінки-захисниці*, напр.: *сумна хаскі* – ‘жінка, яка вирізняється силою бойового духу’. Ця перифраза є прецедентною, оскільки мотивована реальною подією, що мала місце на Сумщині, коли жінка зловила вовка, гадаючи, що це собака, який загубився: так вона намагалася врятувати тварину – жертву війни (див.: Васютинський, 2022: 18). Оригальною є й перифраза *жінка, яка збила ворожий дрон банкою помідорів*. Ця розлога номінація також базується на прецедентності: в її основі реальна історія. Наведімо назви публікацій про цей випадок: *ЗМІ знайшли киянку, яка збила ворожий дрон банкою помідорів* (ЗМІ...); *Жінка, що збила дрон окупантів консервацією* (Жінка...). Оновилося і значення номінації *колотопська відьма* – це сьогодні ‘колотопська відунка, знахарка, яка погрожує ворогам утратою здоров’я, якщо вони захоплять місто Колотоп’. Оскільки, коли окупанти намагалися взяти під контроль це місто, то на в’їзді до населеного пункту на них чекали розлючені місцеві жінки: вони пригрозили загарбникам проблемами із чоловічою потенцією.

Українці створили й *конкретизовані героїчні образи звичайних людей різних професій і національностей*, які активно долучаються

до участі в боротьбі проти російських окупантів. Зокрема, ідеться про *трактористів*, порівн.: *тракторна дивізія (тракторні війська, тракторні війська спеціального призначення)* – ‘звичайні люди, героїзм яких полягав у здобутті військової техніки, яку, причеплену до трактора, передавали українським воїнам’ (див.: Васютинський, 2022: 18). *Тракторні війська* зображені на спеціально випущеній поштової марці. З’явився усталений вираз *завести трактор* – ‘застосувати найбільш неочікуваний аргумент, найнесподіваніший засіб для боротьби з окупантом’. У цьому ж значенні використовується номінація *героїчні фермери*, що називає ‘фермерів, які надавали допомогу ЗСУ у здобуванні ворожої техніки’. Переносне оказіональне значення базується на реальних подіях, тобто актуалізовано прецедентність, порівн.: ... *на території тимчасово окупованої Херсонщини героїчні фермери розстріляли російських військових, які приїхали до них, аби змусити продати врожай за низькими цінами та викрасти сільськогосподарську техніку. Протягом усього повномасштабного вторгнення голіруч відбирають у росіян танки та іншу техніку по всій території країни (Фермери...)*.

Прецедентним став і вислів *цигани вкрали танк*, що омовлює ‘активну участь усього населення України, зокрема й циганів, у протидії ворожим загарбникам різними способами, передусім викраденням ворожої техніки й передаванням її ЗСУ’ (див.: Васютинський, 2022: 19). Як алюзію на *привид Києва* створено образну номінацію *циган-привид* (Циган...).

У лютому 2014 р. з’явилася багатослівна номінація *українські диванні війська*, що називає ‘воїнів інтернету’, які також мають свій фронт (Диванні...). Змодельовано навіть шеврон «Диванні війська України» (Шеврон «Диванні...»). Поширено й образне словосполучення-перифраза *ІТ-армія України*, що, зрозуміло, номінує ‘об’єднання ІТ-спеціалістів, які допомагають ЗСУ боротися з ворогом у кіберпросторі, також виявляючи своєрідний героїзм’, порівн.: ***Українська ІТ-армія зупинила роботу найбільшого інтернет-порталу в російії Mail.ru.*** (Українська...). Працівників ІТ-компаній, які борються проти окупантів, називають ще прозорими неологізмами (а) *кіберкозаки*, порівн.: *Їхня зброя – комп’ютер та інтернет. Із початком війни ІТ-івці набули більш української назви: кіберкозаки. З перших днів вони показують дива інтернет-атак, не забуваючи при цьому*

перекидати суми з багатьма нулями на рахунок Збройних Сил України (Кіберкозаки...), а також (б) кіберпартизани, однак у цьому разі йдеться про білоруських айтишників, наприклад: *Як білоруські кіберпартизани допомагають Україні* (Як...).

За аналогією з диванними військами номінацією кухонні війська «нагородили» тих, хто готує їжу для захисників України: ідеться про «працівників закладів громадського харчування чи волонтерів, які годують українську армію, територіальну оборону, медиків та біженців», порівн.: *«Кухонні війська»: 25 ресторанних проєктів, які готують для армії і волонтерів* («Кухонні...»); *Кухонні війська в дії: як ресторанний бізнес підтримує українців під час війни* (Кухонні війська...).

Ангелами війни чи янголами війни називають медиків, які рятують життя пораненим. Наведімо лише назви публікацій: *Ангели війни: як дівчата-медики воювали зі смертю, а тепер звикають до миру* (Ангели війни...); *«Янголи війни»: як працюють бойові медики у гарячих точках* («Янголи війни»...). Поетеса Тетяна Міг присвятила свій вірш Армену Нікогосяну – легендарному нейрохірургу-волонтеру, а також усім медикам, які рятують воїнів ЗСУ, де використовує лексему ангел, порівн.: *Ранок тихий клонить в сон. / Все в тумані потонуло... / Раптом – знову телефон: / – SOS! Нам треба допомога. / Невідкладна. Треба вкрай. / Через Брусино дорога. / Ждем, Армене, приїжджай. / Ангел знов розправив крила / Без вагань – назустріч дню. / У любові й честі – сила, / Винесе й тебе з вогню! (Клуб...).*

Українці, як відомо, дуже шанують і люблять природу, мають, відповідно, вироблену національну натурфілософію, тому реакцією на фейки москвитів щодо функціонування в Україні біолабораторій став гумор. Було створено легенди й міфи про українську біологічну зброю, міфологічні образи тварин, які допомагають боронити рідну землю, тобто змодельовано *героїку українського тваринного світу*, що актуалізується, зокрема, і в народному фольклорі, порівн.: *бойові одеські мідії – фантастичні молюски, що несуть на собі вибухівку, прикріплюються до ворожих кораблів і за командою здатні разом вибухнути*, а також *бойові гуси, бойові комарі, кліщі і воші*, порівн. назву публікації: *Бойові комарі, кліщі та воші: в Росії заявили, що на території України діють біолабораторії* (Бойові комарі...) або назва публікації *«Бойові гуси, бджоли, кози та не тільки: як природа воює на боці України з російським окупантом* (Бойові гуси...), а також

крилаті бандерівські бджоли: порівняймо назву публікації **Крилаті “бандерівські” бджоли** та пояснювальний контекст: *В Олешківському районі Херсонської області троє російських окупантів стали добровом після нерівного бою з херсонськими бджолами, ще 25 потрапили до лікарні (Крилаті...)*. Змодельовано й образ героїні кози-партизанки, порівн.: *Ця історія трапилася у тимчасово окупованому селі Кінські Роздори Пологівського району в приміщенні місцевої лікарні. На її території розмістились близько 40 військових окупаційної армії. З метою “кругової охорони”, вони розсередили по периметру лікарні вибухові пристрої у вигляді “розтяжок”. Після цього, з території одного із прилеглих господарств зайшла коза. “В результаті хаотичного руху, тварина «знешкодила» декілька гранат. Внаслідок ланцюгового спрацювання боєприпасів кілька рашистів отримали поранення різного ступеню тяжкості”, – поділилось Головне управління розвідки України (Коза...).*

У воєнний дискурс українців увійшов і героїчний *пес* на прізвисько *Патрон*. Створено про нього пісню, порівн.: *Хто тримає цей район? / Пес Патрон, пес Патрон! / Хто крутіший за iPhone? / Пес Патрон, пес Патрон! / Хто не ходить на газон? / Пес Патрон, пес Патрон... і т. д. (Пес...)*. Українська дитяча письменниця Олена Фінберг створила образ героїчного *котика Бучика* (він із міста Буча), який по-своєму борвся із загарбниками: назва твору «Неймовірні історії kota Бучика» (2023), а на сьогодні вже вийшло у світ три частини цього твору.

«Героїзується» не лише світ фауни, але й флори. Яскравим прикладом є образ «героїчного» *соняха, соняшника*, що уособлюється і вербалізує прохання, скероване до українських воїнів, щоб вони удобрювали ґрунт знищеними ворогами, а до окупантів *сонях* посилає побажання – згинуті, щоб удобрити українську землю, перетворити її на родючий ґрунт для проростання насіння з їхніх кишень, наповнених зернятами соняшника (див.: Васютинський, 2022: 7).

Назвімо ще один *символ війни* – це *українська хата* як місце буття українця, що часто уособлюється, сприймається як жива іпостась. У паремійному фонді українців тривалий час активно побутувало прислів'я *Моя хата скраю – нічого не знаю*, що презентувало значення ‘нічого не чую і не хочу чути; нічого не бачу і не хочу бачити; нічого не знаю і не хочу знати; це мене не стосується; це не моя справа’. Назване прислів'я засвідчувало *індивідуалізм* українців, які через те,

що були тривалий час поневолені, зафіксували у своїй ментальності переваги індивідуалізму. Однак у часи війни ментальність українців змінюється, нація росте, тому й формально трансформується і зазначене прислів'я, і його значення, порівн.: *Моя хата всюди, / Там де гинуть люди, / Там де солов'їна, / Там моя родина. / А у кого скраю – / Я таких не знаю! / І не хочу знати, / А жону із хати* (ФБ, Микола Савчук, 17.03.2022); *Моя хата скраю – перша ворога стрічаю, / Моя хата збоку – ворогам сюди ні кроку, / Хата за городом аж від заходу до сходу, / Бо віднині буде моя хата всюди* (ФБ, Катерина Фаліон, 26.05.2022). Отже, символ *української хати* сьогодні – це 'оселя, що є захистом для всіх; оселя людей, які турбуються про країну і яким є діло до всього, що в ній діється, оскільки вони гуртуються і розуміють, що в єдності їхня сила'; згадаймо й девіз Майдану (2006): *разом нас багато – нас не подолати. Українська хата* – це нині 'місце проживання активних борців з окупантами', вона стала героїзованою. Зазначене засвідчує вербалізацію зміни свідомості українців, які пройшли шлях від закоренілого індивідуалізму до солідарності, національної єдності.

Новими символами героїки українців є і збірний образ *кухонної шафи і глиняного півника на ній*, які збереглися в місті Бородянка після його окупації, погрому. Зазначене символізує стійкість українців, українських міст (у цьому разі Бородянки) та засвідчує з'яву нових символічних знаків української лінгвокультури. Як відомо, на стіні будинку, зруйнованого російськими обстрілами, залишилися лише *кухонна шафа та глиняний півник* (Як говорити...). Олександр Михед увіковічнив цей символ у назві своєї книги *«Котик, Півник, Шафка»* (2022): кожне слово написано з великої літери, тобто актуалізовано прийом капіталізації для вербалізації поваги й шани до цього нового героїзованого українського символу. *Котик* символізує тварину, яка залишилася в зруйнованому через атаку ворога будинку, однак захисники звільнили котика, спеціально для цього використавши відповідну техніку. Перша леді України Олена Зеленська, супроводжуючи Президента України під час його поїздки у Францію (початок червня 2024 р.), прикрасила свій піджак брошкою, що мала вигляд *глиняного півника*. Цей та інші нові символи, що уособлюють український героїзм, відомі не лише в Україні, оскільки їх увіковічують у витворах українських митців, популяризують і за межами нашої держави.

Активно героїзуються, як наголошувалося, і топонімні назви, які під час російсько-української війни стали символами героїчного протистояння ворогу: ідеться про такі міста, як *Гостомель, Бахмут, Бородянка, Буча, Ірпінь, Чорнобаївка* та ін., що частково на сьогодні вже дослідили українські вчені (див. про це, напр., Малицька, 2023).

Можна було згадати й про новий український образ *бавовни* та міфонім *Бавовнятко*; українську *паляницю*, що так лягає ворогів, а особливо, коли ця лексема стала назвою ракети великої дальності, назви наших *бойових пташок* – дронів та ін.

Висновки

Образ російсько-української війни передбачає презентацію моделей *героїки війни*, що складається з низки формул, насамперед це (1) *узагальнювальний образ героїчного українського народу*, що презентує окремих українців як суб'єктів війни – оборонців, захисників Вітчизни, звичайних її громадян, які здатні на щоденні подвиги; але це і (2) *реальні та ірреальні образи агентів*, які можуть конкретизуватися за відповідними соціальними чинниками, передусім належністю до певної (а) *професії* (представники фахівців різних різновидів і родів військ, репрезентанти цивільних професій чи роду діяльності – волонтери, лікарі, письменники та ін.), (б) *національності*, (в) простежується розрізнення за гендерним чинником: ідеться про героїзацію діяльності жінок. Також виокремлюємо (3) *міфологізовані образи агентів*, що утворені на основі актуалізації (а) світових міфів, зокрема й (б) біблізмів, (в) асоціацій із героями української історії, які презентують давнє (козаки) і близьке її минуле (герої обох Майданів та початку російсько-української війни), (г) асоціацій з українськими і світовими позитивними образами літературних героїв. Виокремлюється (4) *конкретизований образ світу української фауни і флори*; (5) *конкретизований предметний образ реалій війни* та (6) її *топонімний образ* (героїка міст України), що набув статусу нових символів. Простежуємо деяку позитивну зміну ментальності українців, які пройшли шлях від індивідуалізму до розуміння, що лише в єдності їхня сила.

Як показує зібраний матеріал, продуктивними моделями омовлення героїки російсько-української війни є тропеїзація за допомогою актуалізації перифраз, метафор, прийомів мовної гри, уживання

образних прикладкових конструкцій із виразною прагматикою. Переважно в основі творення героїчних образів – феномен прецедентності.

Прокоментовано й процес з'яви власних назв на основі героїзованих образів, що, зокрема, проектується і на прагматоніми, тобто назви товарних знаків, хоч не завжди такі новотвори є коректними.

Доведено, що українські письменники героїзують діяльність українського народу, моделюють його образ у назвах творів про війну, зокрема виявляючи лінгвокреативність у проєкуванні оригінальних лексико-семантичних неологізмів та актуалізуючи виразні слова української лінгвокультури, що були призабуті. Перспектива дослідження полягає в необхідності укласти словник героїзованих образів-концептів війни.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Ажнюк, Б.** (2024). Мовне життя в координатах воєнних наративів. У *Мова і війна: динаміка мовної системи і мовна політика*: моногр. (с. 4–11). Київ : Вид-ий дім Дмитра Бурого.
2. **Вільчинська, Т.** (2017). Вербалізація бінарної концептуальної опозиції «захисник – ворог» (на матеріалі газетних текстів). *Медіапростір*, 10, 59–65.
3. **Вусик, Г. Л., & Павлик, Н. В.** (2022). Неологізми як мовне відображення російсько-української війни 2022 року. *Закарпатські філологічні студії*, 1, 52–57.
4. **Гриценко, С.** (2022). Мовні інновації російсько-української війни 2022. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика*. 2 (32), 9–13.
5. **Кирилюк, О. Л.** (2020). Формування образу захисника в умовах інформаційної війни: лінгвокогнітивний аспект. *Львівський філологічний часопис*, 8, 90–96.
6. **Ковтун, О.** (2023). Неологізми в системі ознаково-предметних агентивних імен (на матеріалі української і англійської лінгвокультури). *Лінгвістичні студії – Linguistic Studies*, 45, 27–40.
7. **Космеда, Т.** (2000). Аксіологічні аспекти прагмалінгвістики: формування і розвиток категорії оцінки : моногр. Львів: ЛНУ імені Івана Франка.
8. **Космеда, Т.** (2024). Тенденції в перейменуванні товарних знаків у період російсько-української війни: мовний «смак» епохи і її «несмак». У *Мова і війна: динаміка мовної системи і мовна політика*. (с. 476–508). Київ: Видавничий дім Дмитра Бурого.
9. **Малицька, А.** (2023). Образи українських міст в антології воєнної лірики «Весна озброєна». *Новітні тенденції розвитку сучасної гуманітаристики (присвячена світлій пам'яті професора Гром'яка Романа Теодоровича)*. (с. 46–50). ТНПУ ім. В. Гнатюк.
10. **Шевченко, Л.** (2024). *Неолінгвістика в Україні: дослідницька перспектива*. Київ: Вид-во Ліра-К.

ДЖЕРЕЛА І ПРИЙНЯТІ СКОРОЧЕННЯ

Авторамка: Авторамка ЗСУ БОГИ ВІЙНИ. <https://rozetka.com.ua/ua/342792355/p342792355/> <https://epicentrk.ua/ua/shop/mplc-pled-pokrivalo-bogi-vijni-plus-velur-polutorne-160h200-sm-sinij-1eedbae2-3f6b-66c8-a741-21fee099617f.html>

- Ангели війни*: Ангели війни. <https://theukrainians.org/angely-vijny/>
- Біблія*: Біблія: Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту (2009). (І. Ориєнко, перекл.). Київ.
- Боги війни*: Боги війни. <https://reporters.media/bogy-vijny/>
- Боги війни без вас*: Боги війни без вас ніхто нікуди. <https://tyzhden.ua/bohy-vijny-bez-nas-nikhto-nikudy/>
- Боги війни: як*: Боги війни: як змінилася українська артилерія за останні роки. <https://razumkov.org.ua/komentari/bohy-viiny-iyak-zminyasia-ukrainska-artyleriia-za-ostanni-roky>
- Бойові гуси*: Бойові гуси, бджоли, кози та не тільки: як природа воює на боці України з російським окупантом. <https://dnister.in.ua/articles/229280/gusi-bojovibdzholi-kozi-ta-ne-tilki-yak-priroda-voyyue-na-boci-ukraini-z-rosijskim-okupantom->
- Бойові комарі*: Бойові комарі, кліщі та воші: в Росії заявили, що на території України діють біолабораторії. <https://goloskarpat.info/boundless/649ca03e24504/>
- Васютинський 2022*: Васютинський В. О., Горностай П. П., Губеладзе І. Г., Найдьонова Л. А., Слюсаревський М. М., Чуніхіна С. Л. (2022). Термінологічний словник російсько-української війни (М. М. Слюсаревський & С. Л. Чуніхіна, Ред.). Київ: Ін-т соціальної та політичної психології НАПН України.
- Відчайдухи*: Відчайдухи. Історії українських воїнів (2016) (В. Буряченко, ред.). Київ: Військо України.
- Воїни світла*: Воїни світла. [https://www.wikidata.uk-ua.nina.az/%D0%92%D0%B E%D1%97%D0%BD%D0%B8_%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BB%D0%B0_\(%D1%84%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BC\).html](https://www.wikidata.uk-ua.nina.az/%D0%92%D0%B E%D1%97%D0%BD%D0%B8_%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BB%D0%B0_(%D1%84%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BC).html)
- Воїни світла. Слова*: Воїни світла. Слова: Сергій Міхалок. Обробка слів, переклад: Сергій Жадан. Музика: Сергій Міхалок. <https://www.pisni.org.ua/songs/8453552.html>
- Воїни Світла. Воїни Добра*: Воїни Світла. Воїни Добра. <https://blogs.pravda.com.ua/authors/pyshny/5481d62b98ba2/>
- Воїни світла, воїни добра*: Воїни світла, воїни добра, воїни життя: пам'ятаючи минуле, захищаємо майбутнє. <https://armyinform.com.ua/2022/10/14/voyniy-svitla-voyniy-dobra-voyniy-zhyttya-pamyatayuchy-mynule-zahyshhayemo-majbutnye/>
- Воїни світла і добра*: Воїни світла і добра. <http://www.golos.com.ua/article/377472>
- «Воїни світла» так само*: «Воїни світла» так само, як і наші захисники, постійно працюють поблизу лінії фронту, – Віталій Бунечко. <https://oda.zht.gov.ua/news/voyniy-svitla-tak-samo-yak-i-nashi-zahysnyky-postijno-pratsyuyut-poblyzu-liniyi-frontu-vitalij-bunetchko/>
- Воїни добра та воїни світла*: Воїни добра та воїни світла, ви ще тут? <https://life.pravda.com.ua/columns/2017/09/15/226452/>
- Вселенський...*: Вселенський дух українців – воїнів світла. Роздуми щодо майбутнього нашої країни. <https://ukrreporter.com.ua/golovne/vselenjskij-duh-ukrayintsiv-voyniv-svitla-rozdumy>
- Диванні*: Диванні війська. https://durkomore.miraheze.org/wiki/%D0%94%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%96_%D0%B2%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0
- Жінка*: Жінка, що збила дрона окупантів консервацією <https://liza.ua/uk/lifestyle/self-development/ukra%D1%97nski-zhinki-yaki-gero%D1%97chno-vistupili-proti-okupantiv/>

Журнал: Журнал «Воїн світла» №14 (квітень 2021). <https://book-ye.com.ua/catalog/zhurnaly/zhurnal-voyn-svitla-14-kviten-2021/>

Збройні: Збройні сили України – Титани захисту рідної землі. <https://www.udau.edu.ua/ua/other-news/zbrojni-sili-ukraini-titani-zahistu-ridnoi-zemli.html>

Зеленський: Зеленський: Ми – воїни світла, і ніхто на Землі не скаже, що це пафос. <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3420542-zelenskij-mi-voini-svitla-i-nihto-na-zemli-ne-skaze-so-ce-pafos.html>

Змагаються: Змагаються «боги війни» – пушкарі. <https://cheline.com.ua/news/society/zmagayutsya-bogi-vijni-pushkari-fotoreportazh-100847>

ЗМІ: ЗМІ знайшли киянку, яка збила ворожий дрон банкою помідорів https://lb.ua/society/2022/03/07/508428_zmi_znayshli_kiyanku_yaka_zbila_vorozhiy.html

Картина: Картина “МІЙ ВОЇН СВІТЛА” Володимира Падуна (2020). <https://kyiv.gallery/volodumyr-padun/kartyna-mii-voyn-svitla-13231>

Кіберкозаки: Кіберкозаки – бійці невидимого фронту. <https://zbruc.eu/node/110961>

Клуб: Клуб поезії. <https://www.poetryclub.com.ua/getpоеm.php?id=519708>

Книга Боги: Книга Боги гібридної війни. <https://www.yakaboo.ua/ua/bogigibridnoi-vijni.html>

Книга Боги війни: Книга Боги війни. <https://cbgames.com.ua/ua/igrovye-aksessuary/aksessuary-literatura/kniga-bogi-voini.htm>

«Книга воїна світла» Пауло Коельо: «Книга воїна світла» Пауло Коельо. <https://dovidka.biz.ua/kniga-voyina-svitla-paulo-koelohttps://dovidka.biz.ua/kniga-voyina-svitla-paulo-koelo/>

Коза: Коза-партизанка. <https://dnister.in.ua/articles/229280/gusi-bojovi-bdzholiki-kozi-ta-ne-tilki-yak-priroda-voyuе-na-boci-ukraini-z-rosijskim-okupantom->

Крилаті: Крилаті “бандерівські” бджоли. <https://dnister.in.ua/articles/229280/gusi-bojovi-bdzholiki-kozi-ta-ne-tilki-yak-priroda-voyuе-na-boci-ukraini-z-rosijskim-okupantom->

«Кухонні...»: «Кухонні війська» <https://bzh.life/ua/eda/kuhonni-vijska-25-restorannih-proektiv-yaki-gotuyut-dlya-armiyi-ta-volonteriv/>

Кухонні війська: Кухонні війська в дії... <https://insider.ua/kuhonni-vijska-u-dii-yak-restoranniy-biznes-pidtrimue-ukrainciv-pid-chas-viyni/>

Марка: Марка «Воїни світла. Воїни добра» – як символ шани та вдячності. <https://hoe.com.ua/post/marka-vojini-svitla-vojini-dobra-jak-simvol-shani-ta-vdjachnosti.html>

«Наші Котики»: «Наші Котики» – так лагідно українці називають своїх воїнів – захисників: <https://kr-rada.gov.ua/news/nashi-kotiki-tak-lagidno-ukrayintsinazivayut-svoyih-voyniv-zahisnikiv-u-muzeyi-osmorkina-vidkrilasya-vistavka-dityachih-malyunkiv-08042022.html>

Нещодавно: Нещодавно в Х. <https://x.com/tiredwinemaker/status/1509912259430162441>

Пес: Пес Паррон. <https://www.pisni.org.ua/songs/2457550.html>

Плед-покривало: Плед-покривало Боги Війни плюш/велюр полуторне 160x200 см Синій. <https://epicentrk.ua/ua/shop/mplc-pled-pokrivalo-bogi-vijni-plus-velur-polutorne-160h200-sm-sinij-1eedbae2-3f6b-66c8-a741-21fee099617f.html>

Працівник: Працівник Укрпошти “доставив” ракету просто у ворожий Су-34. <https://zahid.espresso.tv/dva-tizhni-viyni-romi-kradut-tanki-a-domogospodarki-bankami-zbivayut-droni>

Привид Києва: Привид Києва... <https://www.bbc.com/ukrainian/features-61291455>

Роми: Роми крадуть танки, а домогосподарки банками збивають дрони. Як українці під час війни рятуються гумором. <https://zahid.espresso.tv/dva-tizhni-viyni-romi-kradut-tanki-a-domogospodarki-bankami-zbivayut-droni>

СУМ: Словник української мови : в 11 т. / АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні ; редкол.: І. К. Білодід (голова) [та ін.]. Київ : Наук. думка, 1970–1980: 1970. Т. 1, С. 659; 1978. Т. 9. С. 92–93.

Співробітники: Співробітники бібліотеки ВТЕІ ДТЕУ підготували фотоколаж “ВОЇНИ СВІТЛА – ВОЇНИ ДОБРА” з нагоди свята Дня захисників і захисниць України. <https://youtu.be/aOHOzCwalBs>

Срібний: Срібний підвіс “Боги війни”. <https://punisher.com.ua/futbolka-kramatan-bohy-voynu/>

Сьогодні: Сьогодні на захисті країни стоять справжні воїни-титани: вчорашні водії, слюсарі, учителі, лікарі, підприємці і представники інших мирних професій... <https://1trv.licey.org.ua/news/10-33-53-09-04-2024/>

Українська: Українська ІТ-армія зупинила роботу найбільшого інтернет-порталу в росії Mail.ru. <https://armyinform.com.ua/2024/02/29/ukrayinska-it-armiya-zupynyla-robotu-najbilshogo-internet-portalu-u-rosiyi-mail-gu/>

Фермери: Фермери на Херсонщині розстріляли окупантів, які прийшли їх грабувати... <https://glavcom.ua/news/fermeri-na-hersonshchyni-rozstrilyali-okupantiv-yaki-priyshli-jih-grabuvati-zmi-851796.html>

Футболка: Футболка Kramatan Боги Війни. <https://vicenza.com.ua/sribnyi-pidvis-bohy-viiny/>

Футболка 4-5-0: Футболка 4-5-0 Артилерія, Ми – Боги війни. <https://punisher.com.ua/futbolka-4-5-0-artyleriia-my-bohy-viiny/>

Хто такі: Хто такі Воїни Світла? <https://presa.com.ua/svit-nepiznanoho/khto-taki-vojini-svitla.html>

Циган: Циган-привид. <https://www.youtube.com/watch?v=fNSDCo3kITs>

Чоловіче: Чоловіче худі Артилерія. Боги Війни. <https://prom.ua/ua/p2051858139-muzhskaya-hudi-artilleriya.html>

Чому: Чому Залужного називають "залізний генерал" і що про нього говорили союзники. <https://www.rbc.ua/rus/news/chomu-zaluzhnogo-nazivayut-zalizniy-general-1706883550.html>

Шеврон “Воїни світла”: Шеврон “Воїни світла, воїни добра” на липучці. <https://exact.com.ua/ua/p1752162602-shevron-voyni-svitla.html>

Шеврон «Диванні...»: Шеврон «Диванні війська України». <https://uarm.com.ua/ua/p2174155923-shevron-divanni-vijska.html>

Шкіряний: Шкіряний ремінь «Боги війни». <https://klamra.com.ua/remeni/leather-belts-with-brass-buckles1/leather-belts-with-brass-buckles/leather-belt-artillery.html>

Щастя 2022: Щастя – бути сильним: афоризми та сентенції Дмитра Донцова (2022). / укл. О. Микитюк; 2-ге вид., Львів: Вид-во Львівської політехніки.

Як: Як білоруські кіберпартизани допомагають Україні. <https://www.dw.com/uk/yak-biloruski-kiberpartyzany-dopomahaiut-ukraini-u-viini-z-rosiieiu/a-62288091>

Як говорити: Як говорити про російсько-українську війну в школі. Уроки стійкості, боротьби та перемог. <https://www.slideshare.net/slideshow/ss-abd1/266169464>

«Янголи війни»: «Янголи війни»: як працюють бойові медики у гарячих точках. <https://www.radiosvoboda.org/a/photo-den-medyka-front/32523010.html>

REFERENCES

1. **Azhyuk, B.** (2024). Movne zhyttya v koordynatakh voyennykh naratyviv [Language life in the coordinates of war narratives]. In: *Mova i viyna: dynamika movnoyi systemy i movna polityka [Language and War: Dynamics of the Language System and Language Policy]* (pp. 4–11). Kyiv: Vyd-iy dim Dmytra Buraho [in Ukrainian].
2. **Vilchynska, T.** (2017). Verbalizatsiya binarnoyi kontseptual'noyi opozyttsiyi "zakhsnyk – voroh" (na materialy hazetnykh tekstiv) [Verbalization of the binary conceptual opposition "defender – enemy" (based on newspaper texts)]. *Mediaprostir – Mediaspace*, 10, 59–65 [in Ukrainian].
3. **Vusyk, H. L. & Pavlyk, N. V.** (2022). Neolohizmy yak movne vidobrazhennia rosiisko-ukrainskoi viiny 2022 roku [Neologisms as linguistic reflection of the Russian-Ukrainian war in 2022]. *Zakarpatski filolohichni studii – Zakarpattian philological studies*, 1, 52–57 [in Ukrainian].
4. **Hrytsenko, S.** (2022). Movni innovatsii rosiisko-ukrainskoi viiny 2022 [Linguistic innovations of the Russian-Ukrainian war in 2022]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Literaturoznavstvo. Movoznavstvo. Folklorystyka – Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Literary studies. Linguistics. Folklore studies*, 2 (32), 9–13 [in Ukrainian].
5. **Kyryliuk, O. L.** (2020). Formuvannya obrazu zakhsnyka v umovakh informatsiynoyi viiny: linhvokohnyvnyy aspekt [Formation of the defender's image in the conditions of information war: a linguocognitive aspect]. *Lvivskiy filolohichnyi chasopys – Lviv Philological Magazine*, 8, 90–96 [in Ukrainian].
6. **Kovtun, O.** (2023). Neolohizmy v systemi oznakovo-predmetnykh aghentivnykh imen (na materialy ukrayins'koyi i anghliys'koyi linhvokul'tur) [Neologisms in the system of sign-object agentive names (based on Ukrainian and English linguistic cultures)]. *Linhvistychni studiyi – Linguistic Studies*, 45, 27–40 [in Ukrainian].
7. **Kosmeda, T.** (2000). *Aksiologichni aspekty prahmalingvistyky: formuvannya i rozvytok katehorii otsynky [Axiological aspects of pragmalinguistics: formation and development of the category of evaluation]*. Lviv: LNU imeni Ivana Franka [in Ukrainian].
8. **Kosmeda, T.** (2024). Tendentsii v pereyemuvanni tovarnykh znakov u period rosiysko-ukrains'koyi viiny: movnyy "smak" epokhy i yiyi "nesmak" [Trends in renaming trademarks during the Russian-Ukrainian war period: linguistic "flavor" of the era and its "disflavor"]. In *Mova i viyna: dynamika movnoyi systemy i movna polityka – Language and war: dynamics of the language system and language policy: monograph* (pp. 476–508). Kyiv: Vydavnychyy dim Dmytra Buraho [in Ukrainian].
9. **Malitska, A.** (2023). Obrazy ukrains'kykh mist v antolohiyi voyennoyi lirkyky «Vesna ozbroiena» [Images of Ukrainian cities in the anthology of war lyrics "Spring armed"]. *Novitni tendentsii rozvytku suchasnoyi humanitarnistyky (prysvyachena svitliiy pamyati profesora Hromiaka Romana Teodorovycha). Vseukr. nauk. konf. TNPU im. V. Hnatyuka – New trends in the development of contemporary humanitarian studies (dedicated to the bright memory of Professor Roman Teodorovych Hromyak). All-Ukrainian scientific conference of V. Hnatyuk TNPU* (pp. 46–50) [in Ukrainian].
10. **Shevchenko, L.** (2024). *Neolinhvistyka v Ukraini: doslidnytska perspektyva [Neolinguistics in Ukraine: a research perspective]*. Kyiv: Vyd-vo Lira-K [in Ukrainian].

SOURCES AND ACCEPTED ABBREVIATIONS

Авторамка: Avtoramka ZSU BOHY VIINY [Photo frame ARMED FORCES OF UKRAINE – GODS OF WAR]. <https://rozetka.com.ua/ua/342792355/p342792355/> <https://epicentrk.ua/ua/shop/mplc-pled-pokrivalo-bogi-vijni-plus-velur-polutorne-160h200-sm-sinij-1eedbae2-3f6b-66c8-a741-21fee099617f.html>

Ангели війни: Anhely viiny [Angels of War]. <https://theukrainians.org/angely-vijny/>
Біблія: Bibliia: Knyhy Sviatoho Pysma Staroho y Novoho Zapovitu (2009). (I. Ohienko, perekl.). Kyiv.

Боги війни: Bohy viiny [Gods of War]. <https://reporters.media/bogy-vijny/>

Боги війни без вас: Bohy viiny bez vas nikhto nikudy [Gods of War Without You, No One Goes Anywhere]. <https://tyzhden.ua/bohy-vijny-bez-nas-nikhto-nikudy/>

Боги війни: як: Bohy viiny: yak zminylasia ukrainska artyleriia za ostanni roky [Gods of War: How Ukrainian Artillery Has Changed in Recent Years]. <https://razumkov.org.ua/komentari/bohy-viiny-iak-zminylasia-ukrainska-artyleriia-za-ostanni-roky>

Бойові гуси: Boiovi husy, bdzholy, kozy ta ne tilky: yak pryroda voiuie na botsi Ukrainy z rosiiskym okupantom [War Geese, Bees, Goats, and More: How Nature Fights on Ukraine's Side Against the Russian Occupant]. <https://dnister.in.ua/articles/229280/gusi-bojovi-bdzholi-kozi-ta-ne-tilki-yak-priroda-voyuye-na-boci-ukraini-z-rosijskim-okupantom->

Бойові комарі: Boiovi komari, klishchi ta voshi: v Rosii zaiavyly, shcho na terytorii Ukrainy diit biolaboratorii. [War Mosquitoes, Ticks, and Lice: Russia Claims that Bi laboratories are Operating on the Territory of Ukraine]. <https://goloskarpat.info/boundless/649ca03e24504/>

Васютинський 2022: Vasiutynskiy V. O., Hornostai P. P., Hubeladze I. H., Naidonova L. A., Sliusarevskiy M. M., Chunikhina S. L. (2022). Terminolohichniy slovnyk rosiisko-ukrainskoi viiny [Terminological Dictionary of the Russian-Ukrainian War]. (M. M. Sliusarevskiy & S. L. Chunikhina, Eds.). Kyiv: In-t sotsialnoi ta politychnoi psykholohii NAPN Ukrainy.

Відчайдухи: Vidchaidukhy. Istorii ukrainskykh voyniv (2016) Kyiv: Viisko Ukrainy [Desperadoes. Stories of Ukrainian Soldiers] (2016) (V. Buriachenko, red.). Kyiv: Viysko Ukrainy.

Воїни світла: Voiny svitla [Warriors of Light]. [https://www.wikidata.uk-ua.nina.az/%D0%92%D0%BE%D1%97%D0%BD%D0%B8_%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BB%D0%B0_\(%D1%84%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BC\).html](https://www.wikidata.uk-ua.nina.az/%D0%92%D0%BE%D1%97%D0%BD%D0%B8_%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BB%D0%B0_(%D1%84%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BC).html)

Воїни світла. Слова: Voiny svitla. Slova: Serhii Mikhalok. Obrobka sliv, pereklad: Serhii Zhadan. Muzyka: Serhii Mikhalok [Warriors of Light. Lyrics: Serhii Mikhalok. Words processing, translation: Serhii Zhadan. Music: Serhii Mikhalok]. <https://www.pisni.org.ua/songs/8453552.html>

Воїни Світла. Воїни Добра: Voiny Svitla. Voiny Dobra [Warriors of Light. Warriors of Goodness]. <https://blogs.pravda.com.ua/authors/pyshny/5481d62b98ba2/>

Воїни світла, воїни добра: Voiny svitla, voiny dobra, voiny zhyttia: pamiataiuchy mynule, zakhyshchaimo maibutnie [Warriors of Light, Warriors of Goodness, Warriors of Life: Remembering the Past, Protecting the Future]. <https://armyinform.com.ua/2022/10/14/voyiny-svitla-voyiny-dobra-voyiny-zhyttya-pamyatayuchy-mynule-zahyshhayemo-majbutnye/>

Воїни світла і добра: Voiny svitla i dobra [Warriors of Light and Goodness]. <http://www.golos.com.ua/article/377472>

«Воїни світла» так само: «Voiny svitla» tak samo, yak i nashi zakhysnyky, postiino pratsiuut poblyzu linii frontu, – Vitalii Bunechko [“Warriors of light”, just like our defenders, constantly work near the front line, – Vitaly Bunechko]. <https://oda.zht.gov.ua/news/voyniy-svitla-tak-samo-yak-i-nashi-zahysnyky-postijno-pratsyuyut-poblyzu-liniyi-frontu-vitalij-bunechko/>

Воїни добра та воїни світла: Voiny dobra ta voiny svitla, vy shche tut? [Warriors of Good and Warriors of Light, are you still here?]. <https://lifepravda.com.ua/columns/2017/09/15/226452/>

Вселенський...: Vselenskyi dukh ukrainsiv – voiniv svitla. Rozdumy shchodo maibutnoho nashoi krainy [The universal spirit of Ukrainians – warriors of light. Reflections on the future of our country]. <https://ukrreporter.com.ua/golovne/vselenskyj-duh-ukrayintsiv-voiniv-svitla-rozdumy>

Диванні: Dyvanni viiska [Couch armies]. https://durkomore.miraheze.org/wiki/%D0%94%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%96_%D0%B2%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0

Жінка: Zhinka, shcho zbyla dron okupantiv konservatsiieu [The woman who downed the occupiers’ drone with a can of food] <https://liza.ua/uk/lifestyle/self-development/ukra%D1%97nski-zhinki-yaki-gero%D1%97chno-vistupili-proti-okupantiv/>

Журнал: Zhurnal «Voin svitla» №14 (kviten 2021). [Journal ‘Warrior of Light’ No. 14 (April 2021)]. <https://book-ye.com.ua/catalog/zhurnaly/zhurnal-voin-svitla-14-kviten-2021/>

Збройні: Zbrojni syly Ukrainy – Tytany zakhystu ridnoi zemli [Armed Forces of Ukraine – Titans of defending the homeland]. <https://www.udau.edu.ua/ua/other-news/zbrojni-sily-ukraini-titani-zahistu-ridnoi-zemli.html>

Зеленський: Zelenskyi: My – voiny svitla, i nikhto na Zemli ne skazhe, shcho tse pafos [Zelensky: We are warriors of light, and no one on Earth will say that it’s pomp]. <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3420542-zelenskij-mi-voini-svitla-i-nihto-na-zemli-ne-skaze-so-ce-pafos.html>

Змагаються: Zmahaiutsia «bohy viiny» – pushkari. [The ‘gods of war’ – artillerymen are competing]. <https://cheline.com.ua/news/society/zmagayutsya-bogi-vijni-pushkari-fotoreportazh-100847>

ЗМІ: ZMI znayshly kyianku, yaka zbyla vorozhyi dron bankoiu pomidoriv [The media found a Kyiv resident who downed an enemy drone with a can of tomatoes]. https://lb.ua/society/2022/03/07/508428_zmi_znayshli_kiyanku_yaka_zbila_vorozhyiy.html

Картина: Kartyna “MII VOIN SVITLA” Volodymyra Paduna [Painting ‘My Warrior of Light’ by Volodymyr Padun] (2020). <https://kyiv.gallery/volodymyr-padun/kartyna-mii-voin-svitla-13231>

Кіберкозаки: Kiberkozaky – biitsi nevydymoho frontu [Cyber Cossacks – fighters of the invisible front]. <https://zbruc.eu/node/110961>

Клуб: Klub poezii [Poetry club]. <https://www.poetryclub.com.ua/getpoem.php?id=519708>

Книга Боги: Knyha Bohy hibrydnoi viiny [Book The Gods of Hybrid War]. <https://www.yakaboo.ua/ua/bogi-gibrydnoi-vijni.html>

Книга Боги війни: Knyha Bohy viiny [Book The Gods of War]. <https://cbgames.com.ua/ua/igrovye-aksessuary/aksessuary-literatura/kniga-bogi-voini.htm>

«Книга війна світла» Пауло Коельо: «Knyha voyna svitla» Paulo Koelo ["Book of the Warrior of Light" by Paulo Koelío]. [https://dovidka.biz.ua/kniga-voyina-svitla-paulo-koelo/](https://dovidka.biz.ua/kniga-voyina-svitla-paulo-koelohttps://dovidka.biz.ua/kniga-voyina-svitla-paulo-koelo/)

Коза: Koza-partyzanka [Guerrilla goat]. <https://dnister.in.ua/articles/229280/gusi-bojovi-bdzholi-kozi-ta-ne-tilki-yak-priroda-voyuye-na-boci-ukraini-z-rosijskim-okupantom->

Крилаті: Krylati "banderivski" bdzholy [Winged 'Bandera's' bees]. <https://dnister.in.ua/articles/229280/gusi-bojovi-bdzholi-kozi-ta-ne-tilki-yak-priroda-voyuye-na-boci-ukraini-z-rosijskim-okupantom->

«Кухонні...»: "Kukhonni viiska" ["Kitchen troops"]. <https://bzh.life/ua/eda/kuhonni-vijska-25-restorannih-proektiv-yaki-gotuyut-dlya-armiyi-ta-volonteriv/>

Кухонні війська: Kukhonni viiska v dii... [Kitchen troops in action...]. <https://insider.ua/kuhonni-vijska-u-dii-yak-restoranniy-biznes-pidtrimue-ukrainciv-pid-chas-viyni/>

Марка: Marka «Voyny svitla. Voyny dobra» – yak symvol shany ta vdiachnosti ["Warriors of Light" brand. Warriors of goodness" - as a symbol of respect and gratitude]. <https://hoe.com.ua/post/marka-vojini-svitla-vojini-dobra-jak-simvol-shani-ta-vdjachnosti.html>

«Наші Котики»: «Nashi Kotyky» – tak lahidno ukraintsi nazyvaiut svoikh voiniv – zakhysnykiv ["Our Cats" is how the Ukrainians affectionately call their warriors – defenders]. <https://kr-rada.gov.ua/news/nashi-kotiki-tak-lagidno-ukrayintsi-nazivayut-svoyih-vojniv-zahisnikiv-u-muzeyi-osmorkina-vidkrilasya-vistavka-dityachih-malyunkiv-08042022.html>

Нещодавно: Neshchodavno v Kh. [Recently in Kh.]. <https://x.com/tiredwinemaker/status/1509912259430162441>

Пес: Pes Patron [Dog Patron]. <https://www.pisni.org.ua/songs/2457550.html>

Плед-покривало: Pled-pokryvalo Bohy Viiny pluish/veliur polutorne 160kh200 sm Synii [Gods of War plaid blanket plush/velor one and a half 160x200 cm Blue]. <https://epicentrk.ua/ua/shop/mplc-pled-pokryvalo-bogi-vijni-plus-velur-polutorne-160h200-sm-sinij-1eedbae2-3f6b-66c8-a741-21fee099617f.html>

Працівник: Pratsivnyk Ukrposhty "dostavyv" raketu prosto u vorozhyi Su 34 [An employee of Ukrposhta simply "delivered" a missile to an enemy Su-34]. <https://zahid.espreso.tv/dva-tizhni-viyni-romi-kradut-tanki-a-domogospodarki-bankami-zbivayut-droni>

Привид Києва: Pryvyd Kyieva... [Ghost of Kyiv...]. <https://www.bbc.com/ukrainian/features-61291455>

Роми: Romy kradut tanky, a domohospodarky bankamy zbyvaiut drony. Yak ukraintsi pid chas viiny riatiuutsia humorom [Roma steal tanks, and housewives shoot down drones with cans. How Ukrainians save themselves with humor during the war]. <https://zahid.espreso.tv/dva-tizhni-viyni-romi-kradut-tanki-a-domogospodarki-bankami-zbivayut-droni>

СУМ: Slovyk ukrainskoi movy : v 11 t. [Dictionary of the Ukrainian language: in 11 volumes] / Academy of Sciences of the Ukrainian SSR, Institute of Linguistics. named after O. O. Potebnia; editor: I. K. Bilodid (head) [etc.]. Kyiv: Nauk. dumka, 1970–1980: 1970. Vol. 1, p. 659; 1978. Vol. 9, pp. 92–93.

Співробітники: Spivrobitnyky biblioteki VTEI DTEU pidhotuvaly fotokolazh "VOINY SVITLA – VOINY DOBRA" z nahody sviata Dnia zakhysnykiv i zakhysnyts Ukrainy [Employees of the VTEI DTEU library prepared a photo collage "WARRIORS OF LIGHT – WARRIORS OF GOOD" on the occasion of the Day of Defenders of Ukraine]. <https://youtu.be/aOHOzCwalBs>

Срібний: Sribnyi pidvis "Bohy viiny" ["Gods of War" silver pendant]. <https://punisher.com.ua/futbolka-kramatan-bohy-voiny/>

Сьогодні: Sohodni na zakhysti krainy stoiat spravzhni voiny-tytany: vchorashni vodii, slusari, uchyteli, likari, pidpriyemtsi i predstavnyky inshykh myrnykh profesii... [Today, real warriors-titans stand on the defense of the country: yesterday's drivers, locksmiths, teachers, doctors, entrepreneurs and representatives of other peaceful professions...]. <https://1trv.lice.org.ua/news/10-33-53-09-04-2024/>

Українська: Ukrainska IT-armiia zupynyla robotu naibilshoho internet-portalu v rosii Mail.ru [The Ukrainian IT army stopped the operation of the largest Internet portal in Russia Mail.ru]. <https://armyinform.com.ua/2024/02/29/ukrayinska-it-armiya-zupynyla-robotu-najbilshogo-internet-portalu-u-rosiyi-mail-gu/>

Фермери: Fermery na Khersonshchyni rozstrilyali okupantiv, yaki pryshly yikh hrabuvaty... [Farmers in the Kherson region shot the invaders who came to rob them...]. <https://glavcom.ua/news/fermeri-na-hersonshchyni-rozstrilyali-okupantiv-yaki-priyshli-jih-grabuvati-zmi-851796.html>

Футболка: Futbolka Kramatan Bohy Viiny [T-shirt Kramatan Gods of War]. <https://vicenza.com.ua/sribnyi-pidvis-bohy-viiny/>

Футболка 4-5-0: Futbolka 4-5-0 Artyleriia, My – Bohy viiny [T-shirt 4-5-0 Artillery, We are Gods of War]. <https://punisher.com.ua/futbolka-4-5-0-artyleriia-my-bohy-viiny/>

Хто такі: Khto taki Voiny Svitla? [Who are the Warriors of Light?]. <https://presa.com.ua/svit-nepiznanoho/khto-taki-vojini-svitla.html>

Циган: Tsyhan-pryvud [Ghost gypsy]. <https://www.youtube.com/watch?v=fNSDCo3kITs>

Чоловіче: Choloviche khudi Artyleriia. Bohy Viiny [Men's hoodie Artillery. Gods of War]. <https://prom.ua/ua/p2051858139-muzhskaya-hudi-artilleriya.html>

Чому: Chomu Zaluzhnoho nazyvaiut "zaliznyi heneral" i shcho pro noho hovoryly soiuznyky [Why is Zaluzhnyi called the "iron general" and what did the allies say about him?]. <https://www.rbc.ua/rus/news/chomu-zaluzhnogo-nazivayut-zalizniy-general-1706883550.html>

Шеврон "Войни світла": Shevron "Voiny svitla, voiny dobra" na lypuchtsi [Chevron "Warriors of Light, Warriors of Good" on Velcro]. <https://exact.com.ua/ua/p1752162602-shevron-voyini-svitla.html>

Шеврон «Диванні...»: Shevron «Dyvanni viiska Ukrainy» [Chevron "Sofas of the troops of Ukraine"]. <https://uarm.com.ua/ua/p2174155923-shevron-divanni-vijska.html>

Шкіряний: Shkirianyi remin «Bohy viiny» [Gods of War Leather Belt]. <https://klamra.com.ua/remeni/leather-belts-with-brass-buckles1/leather-belts-with-brass-buckles/leather-belt-artillery.html>

Щастя 2022: Shchastia – buty sylnym: aforyzmy ta sententsii Dmytra Dontsova [Happiness is to be strong: aphorisms and maxims of Dmytro Dontsov] (2022). / compiled by O. Mykutyuk; 2nd ed., Lviv: Publishing House of Lviv Polytechnic.

Як: Yak biloruski kiberpartyzany dopomahaiut Ukraini [How Belarusian cyber guerillas help Ukraine]. <https://www.dw.com/uk/yak-biloruski-kiberpartyzany-dopomahaiut-ukraini-u-viini-z-rosiieiu/a-62288091>

Як говорити: Yak hovoryty pro rosiisko-ukrainsku viinu v shkoli. Uroky stiikosti, boroty ta peremoh [How to talk about the Russian-Ukrainian war at school. Lessons of resilience, struggle and victory]. <https://www.slideshare.net/slideshow/ss-abd1/266169464>

«Янголи війни»: «Ianholy viinu»: yak pratsiuiut boiovi medyky u hariachykh tochkakh ["Angels of war": how combat medics work in hot spots]. <https://www.radiosvoboda.org/a/photo-den-medyka-front/32523010.html>

Космеда Тетяна Анатоліївна – доктор філологічних наук, професор (Україна), професор титулярний (Польща), професор кафедри романо-германської філології та зарубіжної літератури, Донецький національний університет імені Василя Стуса; вул. 600-річчя, 21, м. Вінниця, 21001, Україна.

E-mail: tkosmeda@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-8912-2888>

Kosmeda Tetyana Anatoliivna – Doctor of Philological Sciences, Full Professor, Professor of the Department of Romano-Germanic Philology and Foreign Literature, Vasyl Stus Donetsk National University; 21 600-richchia Str., Vynnytsia, 21021, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 09 серпня 2024 року

CITATION

ДСТУ 8302:2015: Космеда Т. А. Образ російсько-української війни: моделі вербалізації героїки українців. *Лінгвістичні дослідження*: зб. наук. пр. Харк. нац. пед. ун-ту імені Г. С. Сковороди / гол. ред. Н. В. Піддубна. Харків, 2024. Вип. 61. С. 132–159. DOI: <https://doi.org/10.34142/23127546.2024.61.12>

APA: Космеда, Т. А. (2024). Образ російсько-української війни: моделі вербалізації героїки українців. *Лінгвістичні дослідження*, 61, 132–159. DOI: <https://doi.org/10.34142/23127546.2024.61.12>